

Διακήρυξη

Εμείς που συμμετείχαμε στο 2^ο Φόρουμ Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας 9 και 10 Νοεμβρίου 2015 – επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας, ενδιαφερόμενοι/ες καθώς και φορείς υποστήριξης των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας - εκπροσωπώντας την πλούσια ποικιλομορφία της κοινωνικής οικονομίας, εργαστήκαμε από κοινού, ανταλλάξαμε απόψεις και εμπειρίες και συζητήσαμε για την ανάγκη και τις δυνατότητες καλύτερης συνεργασίας, δικτύωσης και αυτό-οργάνωσης του χώρου μας στη βάση αξιών, αρχών και ενός πλαισίου κοινών θέσεων - μέσα από δημοκρατικές, αποτελεσματικές κι ανοικτές διαδικασίες, αξιοποιώντας τις δικές μας εμπειρίες αλλά κι αυτές σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η εκδήλωση παρείχε μια πλατφόρμα για την ανάπτυξη της αναγκαίας ειλικρινείας και εμπιστοσύνης, για την τόνωση του διαλόγου πάνω σε κοινές αξίες και πρακτικές, τις ευκαιρίες και τις ανησυχίες, τη διάδοση καλών πρακτικών, για την κατανόηση μέσω του/της άλλου/ης, τόσο στην Ελλάδα, όσο και αλλού στην Ευρώπη.

Είμαστε σε μια ιστορική συγκυρία όπου διαφαίνεται η αναγκαιότητα να περάσουμε από τις διάχυτες μικρότερες ή μεγαλύτερες προσπάθειες σε μια δικτύωση και συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας και υποστηρικτικών οργανώσεων που έχουν δεσμευτεί για την οικονομική και επιχειρηματική ανάπτυξη αυτού του τύπου επιχειρήσεων, να συζητήσουμε για τις κοινές δομές και τις πρακτικές που θα βοηθήσουν την ανάπτυξη του χώρου, την εκπαίδευση των ενδιαφερομένων με κατάλληλα εργαλεία και μοντέλα εκπαίδευσης, τη στήριξη των προσπαθειών στο ξεκίνημά τους, τη διαμόρφωση κατάλληλων χρηματο-οικονομικών εργαλείων αλλά και για την προστασία του χώρου από μεμονωμένα φαινόμενα που μπορούν να τον εκθέσουν συνολικά.

Η συμβολή της κοινωνικής επιχείρησης στην οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση της Ελλάδας

Οι συμμετέχοντες/ουσες επιβεβαίωσαν την άποψη ότι οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας έχουν τη δυνατότητα να αποτελέσουν μια από τις βασικές κινητήριες δυνάμεις για την κοινωνική και οικονομική ανασυγκρότηση της Ελλάδας, προωθώντας καινοτόμες λύσεις για τις μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα σήμερα. Θα μπορούσαν να μοιράζονται ιδέες και δράσεις για να απελευθερώσουν το δυναμικό της κοινωνικής επιχείρησης με στόχο μια πιο πλουραλιστική, βιώσιμη, κυκλική/πράσινη, υπεύθυνη και περισσότερο ανθεκτική ελληνική οικονομία, για μια πιο δίκαιη και περιεκτική (inclusive) ελληνική κοινωνία, και για μια κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα που βασίζεται στις κοινότητες και θέτει τον πολίτη στο επίκεντρο.

Ενεργώντας προς το γενικό συμφέρον με βάση τις αξίες της αλληλεγγύης και της χειραφέτησης, οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας ανεξαρτήτως νομικής μορφής προσφέρουν ένα πρότυπο για το επιχειρείν στον 21ο αιώνα στην Ελλάδα: δημιουργία ευκαιριών για εργασία, οικονομική συμμετοχή, δημοκρατία στην οικονομία, τοποθέτηση των αναγκών των ανθρώπων πάνω από την κερδοσκοπία με στόχο την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ολοένα αυξανόμενης ανισότητας και της φτώχειας, της γήρανσης του πληθυσμού, της ανεργίας των νέων, της τοπικής βιωσιμότητας, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, της σπατάλης κι υποβάθμισης των φυσικών πόρων, της μετανάστευσης και των προσφύγων. Δεν υπάρχει κανένα μέρος στην Ελλάδα που να μην μπορεί να επωφεληθεί από την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Κοινά χαρακτηριστικά, αξίες και αρχές

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν ποικιλία μεγεθών και σχημάτων και λαμβάνουν διάφορες νομικές μορφές και στην Ελλάδα. Μοιράζονται κοινές αξίες, και το πιο σημαντικό, εργάζονται για το κοινό καλό και τη δημιουργία ενός κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντίκτυπου, και δεσμεύονται να ακολουθούν μια δέσμη αρχών στη λειτουργία τους.

Η οργανωμένη δικτύωση και συνεργασία των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη τους

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία της Ελλάδας βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης, ο κατακερματισμός και τα χαμηλά επίπεδα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και διαφάνειας καθώς και τα χαμηλά επίπεδα υποστήριξης των κοινωνικών επιχειρήσεων από φιλανθρωπικά ιδρύματα, υπεύθυνες επιχειρήσεις, τον χρηματοπιστωτικό τομέα και δημόσιους φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, παρεμποδίζουν την ανάπτυξη της κοινότητας μικρών επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας.

Εναπόκειται τώρα στις ίδιες τις κοινωνικές επιχειρήσεις και τις οργανώσεις που τις υποστηρίζουν:

- να ξεκινήσει η διαδικασία της δημιουργίας μιας κοινής ταυτότητας, η οποία θα βασίζεται στη διαφάνεια και στην εμπιστοσύνη, γύρω από κοινές αξίες και αρχές, πρακτικές και συμπεριφορές, οράματα και ανησυχίες,
- να μάθουν περισσότερα σχετικά με τις καθημερινές πρακτικές η μία από την άλλη, από άλλες επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας τόσο στην Ελλάδα όσο και αλλού στην Ευρώπη, και
- να προωθήσουν τη δικτύωση και συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας και εξειδικευμένων χρηματοοικονομικών και επιχειρηματικών υποστηρικτικών οργανώσεων.

Μια κοινή ταυτότητα, που βασίζεται σε κοινές αξίες, αρχές, στόχους, συμφέροντα, και μεθόδους εργασίας θα επιτρέψει:

- την καλύτερη αξιοποίηση συνεργιών στη λειτουργία μιας κοινωνικής επιχείρησης,
- να υπάρξει διαφάνεια στις κοινωνικές αξίες που δημιουργήσε,
- να χτίσουν αξιοπιστία στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική σφαίρα,
- να κερδίσουν αναγνώριση από αξιόπιστους οργανισμούς, το ευρύ κοινό, και τις δημόσιες αρχές,
- να δημιουργήσουν ορατότητα και να ενθαρρύνουν την υποστήριξη,
- να χρησιμοποιούν υπάρχουσες καλές πρακτικές και τεχνογνωσία προκειμένου να διατηρηθεί η κοινωνική επιχείρηση

Η πορεία προς τα εμπρός

Οι συμμετέχοντες και συμμετέχουσες στο Φόρουμ Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας εξέφρασαν τη βούλησή τους να εντείνουν τις προσπάθειες συνεργασίας και δικτύωσης σε θεματικό, αλλά και περιφερειακό επίπεδο και να ανοίξουν τον διάλογο για τον τρόπο δικτύωσης σε εθνικό επίπεδο και στη συνέχεια συμμετοχής σε ανάλογα ευρωπαϊκά δίκτυα.

Είναι κοινή επιθυμία, το Φόρουμ Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, όχι μόνο να αναπτυχθεί σε ετήσιο θεσμό διαλόγου, πληροφόρησης και δικτύωσης, αλλά και να αποτελέσει στο μέλλον το επιστέγασμα συντονισμένων και καλά οργανωμένων θεματικών ή περιφερειακών συναντήσεων που θα μεταφέρουν στο Φόρουμ εμπειρίες, προτάσεις, κοινές πρωτοβουλίες.

Στην κατεύθυνση της ενδυνάμωσης, της αλληλοενημέρωσης, και αλληλοβοήθειας, οι συμμετέχοντες δεσμεύτηκαν να εργαστούν για τη δημιουργία μιας **κοινής ηλεκτρονικής πλατφόρμας** βασισμένης σε ανοιχτό λογισμικό που θα προσφέρει έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση για τις κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική οικονομία και καινοτόμα εργαλεία για επικοινωνία των μελών της κοινότητας ανάλογα με τις ανάγκες τους. Επίσης, θα προωθεί την πιο συντονισμένη οργάνωση συναντήσεων προσώπων και φορέων με στόχο την δικτύωση κι ανταλλαγή γνώσεων, σε τοπικό και πανελλαδικό επίπεδο, καθώς και στη συντονισμένη παρουσία στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης.

Η συνεργασία είναι ανοικτή και θα βασίζεται σε κοινές αξίες, βασικά χαρακτηριστικά κι αρχές. Η δέσμευση σε ένα τέτοιο πλαίσιο θα δημιουργήσει μια ταυτότητα που θα διαφοροποιεί τις επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας από τις κρατικές κοινωνικές δομές, ιδιωτικές επιχειρήσεις, που επενδύουν στην εταιρική κοινωνική ευθύνη, αλλά ιδιαίτερα από αποτυχημένα παραδείγματα (ιδιαίτερα συνεταιριστικά επιχειρήματα του παρελθόντος) που οφείλονται συχνά στην άγνοια ή μη εφαρμογή των αρχών και αξιών της συνεργατικής οικονομίας ή τυχοδιωκτικών αντιλήψεων. Αυτό το πλαίσιο θα αποσαφηνίζει και τα επιπλέον χαρακτηριστικά που έχουν οι συλλογικές επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας σε σχέση με άλλες - παράλληλες - διαδικασίες που μπορεί να αποτελούν μέρος της κοινωνικής οικονομίας (ΜΚΟ και κοινωνικές πρωτοβουλίες, ατομικοί κοινωνικοί επιχειρηματίες), ή από οικογενειακές επιχειρήσεις και συνήθεις mainstream εταιρείες. Θα βοηθήσει, επίσης, τη δημιουργία και αποτελεσματικότητα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Βασικά στοιχεία αυτού του **Πλαισίου Συμφωνίας Αρχών κι Αξιών** (που στο μέλλον θα αναπτυχθεί περισσότερο) είναι:

- Όραμα για μια βιώσιμη, αλληλέγγυα και κοινωνική Ελλάδα, με μια ισχυρή κοινωνία των πολιτών

- Δέσμευση για μια κοινή αποστολή: να ανοικοδομήσουμε την Ελλάδα με την εφαρμογή **εφικτών λύσεων απέναντι στις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις στην Ελλάδα**, ιδίως μέσω της ανάπτυξης διεξόδων από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, την οικοδόμηση μιας βιώσιμης οικονομίας, την ενίσχυση της ποιότητας ζωής για όλους και όλες, και την ενδυνάμωση των ανθρώπων, ώστε να επωφεληθούν πλήρως από τα κοινωνικά δικαιώματα, τη δημοκρατία, την ισότητα των φύλων και τα ψηφιακά μέσα
- Δέσμευση για στήριξη του επιχειρηματικού μοντέλου στα **βασικά στοιχεία** που χαρακτηρίζουν την κοινωνική επιχείρηση
- Δέσμευση για συνεργασία και στήριξη του έργου στις **κοινές αξίες και αρχές** (Κώδικας Δεοντολογίας), οι οποίες θα προστατεύουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινότητά τους από τη διαφθορά, τις αποτυχίες και την κατάχρηση του όρου «κοινωνική επιχείρηση».

Αυτό το **Πλαίσιο Συμφωνίας Αρχών κι Αξιών** είναι η βάση για παρατηρήσεις και βελτιώσεις φορέων της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, μέσω κατάλληλου Web-Forum, που θα οδηγήσουν μέσα από έναν συστηματικό διάλογο σε έναν δεσμευτικό Κώδικα Δεοντολογίας (Code of Conduct).

- Η τελική μορφή του Κώδικα Δεοντολογίας (Code of Conduct) θα αποφασιστεί με δημοκρατικό και αποτελεσματικό τρόπο από τους φορείς που θα δεσμευτούν να εφαρμόσουν αυτό το πλαίσιο συμφωνίας. Εκπρόσωποι των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας που θα δεσμευτούν σε αυτές τις κοινές αξίες και αρχές θα συναντηθούν το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο του 2016 για να οριστικοποιήσουν τον Κώδικα Δεοντολογίας (Code of Conduct) και να τον υπογράψουν.
- Οι υπογράφωντες/ουσες θα αναλάβουν ρόλο δικτυωτή και ενδυναμωτή για την κοινότητα των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας μέσα από,
 - Τη διοργάνωση της αμοιβαίας μάθησης και συνδρομής στη διαχείριση των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας, σύμφωνα με τις αξίες και τις αρχές που καθορίζονται στον Κώδικα Δεοντολογίας (όπως αξιολόγηση των αναγκών, καθορισμός στόχων, υποβολή εκθέσεων, κατάρτιση προϋπολογισμού, πρότυπα ποιότητας κ.λπ.),
 - Συνδρομή στις ομάδες που σκοπεύουν να ξεκινήσουν μια κοινωνική επιχείρηση (coaching, mentoring, επιχειρηματικό σχεδιασμός και επιπτώσεις σχεδιασμού κ.λπ.),
 - Επαφές με επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας εκτός Ελλάδος που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα για την ανταλλαγή καλών πρακτικών, μεθόδων και εργαλείων,
 - Διατύπωση των αναγκών και των απαιτήσεων της κοινωνικής επιχείρησης έναντι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των πάροχων κοινωνικής χρηματοδότησης, ενδιαφερόμενων φορέων και της κυβέρνησης, αυτοδιοίκησης, μέσω ίδρυσης μια διαδικτυακής πύλης, τη διοργάνωση ετήσιας διάσκεψης και της προώθησης σε δημόσιο επίπεδο των συμφωνημένων θέσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Για τη διαμόρφωση του Κώδικα Δεοντολογίας, που αποτυπώνει τα κοινά χαρακτηριστικά των κοινωνικών επιχειρήσεων, τα οποία τις διακρίνουν, σαφώς, από τις συνήθεις επιχειρήσεις και τους παραδοσιακούς μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, ή άτυπες δομές, λαμβάνουμε υπόψη την υπάρχουσα ευρωπαϊκή εμπειρία.

Κοινές οπτικές

Σε όλη την Ευρώπη, όπως αναγνωρίζεται και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κοινά χαρακτηριστικά, στη βάση των οποίων οι κοινωνικές επιχειρήσεις αναγνωρίζονται ως τέτοιες, είναι:

- Ρητή δέσμευση στην επίδιξη ενός πρωταρχικού στόχου, την επίτευξη δηλαδή κοινωνικού ή/και περιβαλλοντικού οφέλους που αποτελεί και το λόγο για την οικονομική δραστηριότητα
- Απόκτηση δίκαιου εισοδήματος κυρίως μέσω της εμπλοκής σε μια συνεχή δραστηριότητα παραγωγής ή/και ανταλλαγής αγαθών ή/και υπηρεσιών
- Δέσμευση στην επανεπένδυση των κερδών αποκλειστικά ή κυρίως στην επιχείρηση ή στην ωφελούμενη κοινότητα - και όχι διανομή τους στους ιδιοκτήτες/μετόχους/επενδυτές: σκοπός των περιορισμών αυτών είναι να δοθεί προτεραιότητα στον κοινωνικό στόχο έναντι κερδοσκοπικών επιδιώξεων
- Ανεξαρτησία και οργανωτική αυτονομία και από το κράτος και από άλλους παραδοσιακούς οργανισμούς που έχουν ως στόχο το κέρδος, και
- Περιεκτική διακυβέρνηση μέσω της συμμετοχής των εργαζομένων, των καταναλωτών και των φορέων που επηρεάζονται από τις εμπορικές δραστηριότητες μέσα από διαφανείς και δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Κοινές αξίες

Η κοινωνική επιχείρηση είναι μέρος της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, και μοιράζεται **θεμελιώδεις αξίες**:

- Εργασία για το κοινό καλό - αντί για το απεριόριστο ιδιωτικό κέρδος λίγων
- Αλληλεγγύη με τους/τις μη προνομιούχους/ες, τους/τις αποκλεισμένους/ες και τις μελλοντικές γενιές
- Εμπιστοσύνη και συνεργασία μεταξύ και εντός των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας
- Διαφάνεια των δραστηριοτήτων της και των επιπτώσεων τους στην κοινωνία
- Ισότητα των φύλων κι ευθύνη μεταξύ των γενεών
- Ενδυνάμωση των μελών και συμμετοχική δημοκρατική λήψη αποφάσεων.

Κοινές αρχές

Ως εκ τούτου, οι επιχειρηματικές πρακτικές των κοινωνικών επιχειρήσεων προσπαθούν να ακολουθήσουν ένα σύνολο αρχών, ειδικότερα:

- Το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας βασίζεται στις θεμελιώδεις αξίες
- Οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας οργανώνονται ως βιώσιμες επιχειρήσεις, και φιλοδοξούν να γίνουν οικονομικά ανεξάρτητες - τόσο από το κράτος όσο και τη φιλανθρωπία μέσω της λειτουργίας τους στις ιδιωτικές ή δημόσιες αγορές
- Ανεξάρτητα από τη νομική της μορφή, η συγκρότηση της κοινωνικής επιχείρησης περιλαμβάνει καθορισμένες διαδικασίες και κανόνες που διέπουν τη διανομή των κερδών στους μετόχους και τους ιδιοκτήτες, καθώς και ως στοιχείο του ενεργητικού, για να εξασφαλιστεί ότι τα περιουσιακά στοιχεία παραμένουν αποκλειστικά για κοινωνικούς σκοπούς, ακόμη και όταν ο οργανισμός παύει να υπάρχει
- Οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας προσφέρουν μια αξιοπρεπή θέση εργασίας: στοχεύουν να πληρώσουν έναν "μισθό διαβίωσης", έχουν πιο επίπεδη δομή αμοιβών από τον ιδιωτικό τομέα και δεν πληρώνουν άδικους μισθούς στα ανώτερα διοικητικά στελέχη
- Τα καταστατικά και οι πρακτικές της κοινωνικής επιχείρησης εξασφαλίζουν δημοκρατική ή/και συμμετοχική διακυβέρνηση και στενούς δεσμούς με ενδιαφερομένους φορείς με τους οποίους μοιράζονται τους ίδιους στόχους
- Οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας βοηθούν και υποστηρίζουν η μία την άλλη – μαθαίνοντας η μία από την άλλη, τόσο στην Ελλάδα όσο και αλλού στην Ευρώπη, με την ανταλλαγή επιχειρηματικών πρακτικών στο πνεύμα της open source κοινότητας και λαμβάνοντας όλα τα αναγκαία μέτρα για την αποφυγή πελατειακών σχέσεων και διαφθοράς
- Οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας προωθούν τη δικτύωση και τη συνεργασία, και ενθαρρύνουν την προμήθεια τοπικών αγαθών και υπηρεσιών μέσα από άλλους φορείς της κοινωνικής οικονομίας.
- Με βάση το όραμα τους, οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας προγραμματίζουν, σχεδιάζουν, εφαρμόζουν, παρακολουθούν προσεκτικά και προσπαθούν να μετρήσουν τις κοινωνικές επιπτώσεις τους, και αναλαμβάνουν να αποδείξουν στο κοινό την κοινωνική προστιθέμενη αξία που δημιουργείται μέσω ετήσιων εκθέσεων κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων, και με τη δημοσίευσή τους στο διαδίκτυο.